

LES 2/3 MYSTERIESPEL HAVO–VWO

Inhoud

- Instructie voor de docent
- Instructie voor de leerlingen
- Eindopdrachten

Instructie voor de docent

Aanbevolen leerjaren: 2 hv en 5 hv

Voorkennis:

Het globale verloop van de Nederlandse Opstand, bijvoorbeeld met behulp van het stripboek of het handboek en lessen.

Voorwerk:

- Print de kaartjes dubbelzijdig en knip ze uit. Print een aantal instructies voor de leerlingen.
- Print, zo gewenst, de eindopdracht uit voor iedere leerling individueel.

Gang van zaken:

De docent deelt de instructie aan de leerlingen uit, maakt groepen (bijvoorbeeld 6 groepen van 5 leerlingen) en deelt de kaartjes uit.

Duur van het spel:

Een dubbel uur of (misschien nog fijner) een blokkur: onderverdeeld in start en instructie (5 minuten), het spel (40 minuten), onderlinge presentaties in de klas (25 minuten) en nabespreking (20 minuten). De individuele eindopdracht neemt nog een lesuur in beslag, eventueel te verdelen in het maken en het bespreken ervan.

Docentrol tijdens het spel:

Stimuleren van het werk in de groepjes, markeren van de tijdsblokken, begeleiden van de onderlinge presentaties, leiden van de nabespreking.

Doel van het spel:

Het leggen van verbanden tussen gebeurtenissen en het daaruit destilleren van een historische ontwikkeling. De leerlingen ontdekken dat vrijheid, verbondenheid, verscheidenheid en verdraagzaamheid op miraculeuze wijze tevoorschijn kwamen in het jaar 1572, dat gekenmerkt werd door enorme chaos en strijd, tegengestelde belangen en vage doelstellingen. Een jaar, 1572 dus, waarvan slechts achteraf misschien gezegd kan worden dat toen de geboorte van Nederland plaatsvond.

Aanbevolen literatuur:

René van Stipriaan, De Zwijger, Het leven van Willem van Oranje, Amsterdam 2021

Raymond Fagel en Judith Pollmann, 1572, Burgeroorlog in de Nederlanden, Amsterdam 2022

Johan Visser (red), Willem van Oranje in brieven, De Opstand in 1572, Zwolle 2022

LES 2/3 MYSTERIESPEL HAVO–VWO

Instructie voor de leerlingen

Inleiding

'Op 1 april verloor Alva zijn bril', wie kent de uitspraak niet? Het gaat hier om de inname van Den Briel door de Watergeuzen op 1 april 1572. Alhoewel de Watergeuzen Den Briel veroveren 'in naam van Oranje' en de Spaanse landvoogd niet blij werd van deze actie, konden noch prins Willem van Oranje, noch Alva of wie dan ook voorzien welke gevolgen deze gebeurtenis uiteindelijk zou hebben. Er ontstond alleen een enorme chaos, waarin allerlei belangen speelden.

Opdracht met kaartjes in groepen: het mysteriespel

1. Kunnen we uit de veelheid van gebeurtenissen in die jaren achteraf een ontwikkeling zien, een lijn trekken, die rechtvaardigt dat we 1572 noemen als het geboortjaar van Nederland?
  2. Welke rol speelde Willem van Oranje daarin?
  3. Zien we door alles heen vrijheid, verbondenheid, verscheidenheid en verdraagzaamheid of toch vooral het tegendeel van die waarden?
- Maak een reeks uit de kaartjes die je ontvangt, waarmee je bovenstaande vragen beantwoord. Om de afbeeldingen te kunnen interpreteren vind je op de achterkant van elk kaartje enkele aanwijzingen. Je hoeft niet alle kaartjes te gebruiken.
  - Bespreek in je groepje steeds goed waarom je het ene kaartje met het andere verbindt en maak van jullie gezamenlijke conclusie steeds een aantekening.
  - Als laatste plaats je de waarden-kaartjes op de plek waar ze volgens jullie horen. Geef steeds een argument voor je keuze; er staat niet voor niets steeds een vraagteken...

Nabespreking

Elk groepje presenteert aan de klas zijn bevindingen en onder leiding van je docent vergelijk je met de hele klas de uitkomsten van de verschillende groepjes. Is 1572 het geboortjaar van Nederland?

Slotopdracht

Als test of je alles goed begrepen hebt, maak je de individuele eindopdracht.

LES 2/3 MYSTERIESPEL HAVO-VWO

Eindopdracht | Vrijheid

Vraag 1

Alva vertegenwoordigde als landvoogd van Philips II het wettige gezag over de Nederlanden.

- a. Noem enkele argumenten voor de stelling dat Alva met zijn optreden de belangen van Philips II als wettig vorst over de Nederlanden uiteindelijk eerder geschaad dan gediend heeft.
- b. Welke interpretatie geef je in dit verband aan de lotgevallen van het grote standbeeld dat Alva van zichzelf oprichtte in de Citadel van Antwerpen?

Vraag 2

In 2014 bracht de toenmalige president van de Verenigde Staten, Obama, een bezoek aan Nederland. Hem werd door premier Rutte toen de Acte van Verlatinge getoond als voorbeeld van een gerechtvaardigde strijd voor vrijheid, een voorbeeld dat de Amerikanen twee eeuwen later volgden met hun Onafhankelijkheidsverklaring.

- a. Wat is toch precies het belang dat moet worden gehecht aan dergelijke documenten als de Nederlandse Acte van Verlatinge en de Amerikaanse Declaration of Independence?
- b. Wat toont de gezamenlijke belangstelling van president Obama en premier Rutte aan over hun begrip van vrijheid?

LES 2/3 MYSTERIESPEL HAVO-VWO

Eindopdracht | Verdraagzaamheid

Vraag 3

Op een elektriciteitshuisje in Leiden is een schildering van Willem van Oranje aangebracht met een tekst die aan hem wordt toegeschreven. Bestudeer die tekst.

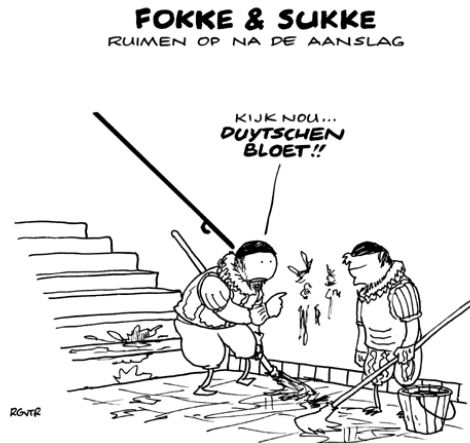
- Toon aan dat voor 1567 zijn opvatting over het geloof Willem van Oranje in een lastig parket bracht.
- In hoeverre bracht Willem van Oranje zijn opvatting over het geloof ook in de praktijk tijdens de Nederlandse Opstand? Geef twee concrete voorbeelden.
- Maak duidelijk dat van de verdraagzaamheid die Willem van Oranje voorstond in geloofskwesties, tijdens de Opstand vaak bar weinig terecht kwam. Geef twee concrete voorbeelden.
- Verklaar, aan de hand van een historische gebeurtenis, dat we deze schildering en tekst juist in Leiden aantreffen. En welk nog in het huidige Leiden zeer aanwezig gevolg heeft dat voor de stad gehad?

LES 2/3 MYSTERIESPEL HAVO-VWO

Eindopdracht | Verbondenheid

Vraag 4

- Wie verbonden zich in de Eerste Vrije Statenvergadering in Dordrecht (1572) met elkaar en met welk doel?
- Wie verbonden zich in de Pacificatie van Gent (1576) en met welk doel?
- Wie verbonden zich in de Unie van Utrecht (1579) met elkaar en met welk doel?
- Welk verbond heeft Willem van Oranje het meest toegejuicht, denk je?

Vraag 5

Het Wilhelmus werd pas in 1932 ons volkslied. Het staat symbool voor onze vrijheidsstrijd en onze verbondenheid met het huis van Oranje en dus voor Nederland.

- Leg uit dat het, gezien de oorspronkelijke betekenis en doel van het lied, toch wel wat merkwaardig is dat juist dit lied ons volkslied is geworden.
- Van welke aanslag is sprake in bovenstaande prent van Fokke & Sukke? Waarnaar verwijzen zij met 'Duytschen bloet' en welke bijklank heeft dat?

Eindopdracht | Verscheidenheid

Vraag 6

De staatsinrichting van de Republiek der Nederlanden sinds 1588, weerspiegelt een belangrijke oorzaak van de Nederlandse Opstand, dus de reden dat de Nederlandse gewesten in opstand kwamen tegen het wettige gezag van hun landheer. Leg dit uit.